

Πρωτοπρεσβυτέρου Ἰωάννου Φωτοπούλου
(συνυπογράφουν 13 πατέρες).

Ἡ ἀνομία τῶν λειτουργικῶν μεταφράσεων καί ἡ διαστροφή τῆς ὀρθοδόξου Λατρείας.

[Ὅσα ἀκολουθοῦν δέν ἔχουν σκοπό τήν ἀναίρεση τῶν ἐπιχειρημάτων τῶν ἐπιδόξων μεταρρυθμιστῶν τῆς ὀρθοδόξου Λατρείας καί δὴ τῶν ὑπερμάχων τῆς μεταφράσεως τῶν κειμένων της. Αὐτό ἔχει γίνει πρό πολλοῦ μέ τή δημοσίευση εἰσηγήσεων καί κειμένων τῶν καθηγητῶν Πανεπιστημίου π. Θεοδώρου Ζήση¹, κ. Σταύρου Κουρούση² καί τοῦ δόκτορος Φιλοσοφίας κ. Φώτη Σχοινᾶ. Ὁ τελευταῖος εἰδικά ἐπέφερε συντριπτικά κατάγματα στήν ἀναγεννησιακή μανία «διορθώσεως» τῶν μεταρρυθμιστῶν μέ τή βοήθεια ὄχι μόνο τῆς Παραδόσεως ἀλλά καί πάσης ἀνθρωπιστικῆς ἐπιστήμης δηλ. μέ γλωσσολογικά, φιλολογικά, φιλοσοφικά, ψυχολογικά καί λογικά ἐπιχειρήματα καί τήν παράθεση πλουσιωτάτης ἑλληνικῆς καί ξένης βιβλιογραφίας³. Νηφάλιες καί πολύ χρήσιμες κρίνουμε καί τίς τοποθετήσεις τοῦ πρεσβυτέρου π. Ἀθανασίου Λαγουροῦ διατυπωμένες ὑπό μορφή 14 ἐρωτήσεων καί δημοσιευμένες πρόσφατα στό περιοδικό Χριστιανική Βιβλιογραφία⁴.

Στόχος τῶν παρακάτω σκέψεων εἶναι ἡ μέσω παραδειγμάτων παρουσίαση τῶν ἀπτῶν συνεπειῶν μιᾶς συγκεκριμένης πειραματικῆς ἐφαρμογῆς, δηλαδή μεταφράσεων κειμένων τῆς ἀμωμήτου ὀρθοδόξου λατρείας οἱ ὁποῖες ἐπεβλήθησαν ὑπό συγκεκριμένου Μητροπολίτου στοὺς ἱερεῖς πρός χρῆσιν στήν καθ' ἡμέραν Λατρεία].

Τίς δώσει κεφαλῇ μου ὕδωρ καί ὀφθαλμοῖς μου πηγὴν δακρύων καί κλαύσομαι τόν λαόν τοῦτον; ...βολίς τιτρώσκουσα ἢ γλῶσσα αὐτῶν, δόλια τά ῥήματα αὐτῶν...Ἡ σκηνὴ μου ἔταλαιπώρησεν, ὤλετο, καί πᾶσαι αἱ δέρρεις μου διεσπᾶσθησαν...οἱ ποιμένες ἠφρονεύσαντο...Ὅχι ἐκάθισα ἐν συνεδρίῳ αὐτῶν παιζόντων» (Ἰερεμ. 8, 23· 9, 7· 10, 20-21· 15, 17).

¹ ΠΡΩΤ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΖΗΣΗ, Πρέπει νά μεταφρασθοῦν τά λειτουργικά κείμενα ; Πρακτικά Λειτουργικοῦ Συνεδρίου τῆς Ἐταιρείας Ὀρθοδόξων Σπουδῶν «Τό μεγαλεῖο τῆς θείας Λατρείας. Παράδοση ἢ ἀνανέωση;» περιοδ. Θεοδρομία, ἔτος Δ' τεύχη 1-3 σ. 347-416).

² ΣΤΑΥΡΟΥ ΚΟΥΡΟΥΣΗ, Ἡ ἀνάγκη ἀγιογραφικῶν μεταφράσεων, περιοδ. Θεοδρομία, ἔτος Ζ' Τεύχος 1 σ. 11-20. ΤΟΥ ΙΔΙΟΥ Καί πάλιν ὁ... πειρασμός τῶν μεταφράσεων, Ὀρθόδοξος Τύπος, 13-3-09 (Πρόκειται γιά τό πλέον πρόσφατο, σχετικό μέ τό θέμα μας κείμενο, τοῦ κ. Καθηγητοῦ).

³ ΦΩΤΗ ΣΧΟΙΝΑ, Λειτουργική γλῶσσα (δοκίμια προβληματισμοῦ), Ἐκδόσεις ΤΗΝΟΣ, Ἀθήνα 2006

⁴ π.ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΛΑΓΟΥΡΟΥ, «Ὁ Μικροαστός», Ἐνα ἐρωτηματολόγιο περί τῆς «μεταφράσεως» λειτουργικῶν κειμένων ἐν ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚῃ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ 42 Ἰαν-Μάρτ. 2009 σσ. 1, 3-8).

Μέ λυπη παρατηροῦμε ὅτι τά τελευταῖα χρόνια ἡ ἀγιωτάτη, Ὄρθόδοξη Λατρεία καί ὅ,τι σχετίζεται μέ αὐτήν ὑπόκειται σέ μιᾶ δῆθεν ἐπιστημονική κριτική, ἐνῶ στήν πραγματικότητα πολεμεῖται καί ἀλλοιώνεται. Ἡ τυπική Τάξις καταπατεῖται στό βωμό μιᾶς δῆθεν ποιμαντικῆς οἱ μυστικές εὐχές θεατριζονται χάριν μιᾶς προτεσταντικοῦ εἶδους συμμετοχῆς · καινούργιες ἀκολουθίες καί καινούργιες εὐχές ἐφευρίσκονται· τελοῦνται δύο ἢ καί τρεῖς λειτουργίες τήν ἴδια ἡμέρα, γίνονται λειτουργίες τό ἀπόγευμα ἢ οἱ λειτουργοί κατά τήν προσφορά τῆς Θ. Εὐχαριστίας στρέφονται πρός δυσμάς λειτουργοῦντες «κατενώπιον τοῦ λαοῦ», παρά πᾶσαν ἀρχαίαν ἐκκλησιαστικήν παράδοσιν. Κάποιοι κατέβασαν χαμηλά τό ἱερό τέμπλο ἢ τό κατήργησαν. Τό κακό εἶναι ὅτι ἐπί ἀρχιεπισκοπείας Χριστοδούλου αὐτή ἡ ἐπίθεση κατά τῆς λατρείας ἐνδύθηκε ἐπίσημο μανδύα μέ τή λεγομένη «Ἐπιτροπή Λειτουργικῆς ἀναγεννήσεως», ἡ ὁποία συστηματικῶς ἐργαζόταν γιά τήν εἰσαγωγή καινοτομιῶν στή Λατρεία. Ὑπό τήν ἐπίδρασή της δι' Ἐγκυκλίου ὁ ἀρχιεπίσκοπος Χριστόδουλος ἐπέβαλε τήν ἀνάγνωση τοῦ Ἀποστόλου καί τοῦ Εὐαγγελίου καί στή δημοτική⁵. Σέ μιᾶ Ἀνακοίνωση μετά ἀπ' αὐτή τήν Ἐγκύκλιο προετοιμάζονταν οἱ χριστιανοί νά δεχθοῦν στή λατρεία καί καινούργιους ὕμνους στή δημοτική⁶. Ἄν καί αὐτό τό «πιλοτικό» πρόγραμμα κατέρρευσε, τό κακό προηγουμένο βρῆκε τούς μιμητές καί συνεχιστές του.

I. Οἱ κακές παραφράσεις τοῦ Μητροπολίτου Μελετίου

Μεταξύ αὐτῶν, οἱ ὁποῖοι μετέρχονται ποικίλες ἀντιπαραδοσιακές «ποιμαντικές» εἶναι ὁ μητροπολίτης Νικοπόλεως καί Πρεβέζης κ. Μελέτιος, ὁ ὁποῖος ἐπιβάλλει στούς ἱερεῖς τῆς Μητροπόλεως του α) νά τελοῦν τή Θ. Λειτουργία τοῦ ἱεροῦ Χρυσοστόμου ἀπό ΔΙΚΗ ΤΟΥ⁷ φυλλάδα στήν ὁποία οἱ μυστικές εὐχές, γραμμένες στή δημοτική πρέπει νά διαβάζονται ἐκφώνως. β) νά τελοῦν τά Ἱ. Μυστήρια καί νά διαβάζουν τίς ποικίλες ἱερατικές εὐχές στή δημοτική γλώσσα ἀπό ΔΙΚΟ ΤΟΥ⁷ εὐχολόγιο. Σ' αὐτό τό «εὐχολόγιο» περιέλαβε τήν Ἀκολουθία τοῦ Μικροῦ Ἀγιασμοῦ, τοῦ Ἀγιασμοῦ στά Σχολεῖα, τίς εὐχές τῆς πρώτης, ὀγδόης καί τεσσαρακοστῆς ἡμέρας ἀπό τῆς γεννήσεως τοῦ παιδίου, τήν εὐχή στή γυναῖκα ὅταν ἀποβάληται, τήν ἀκολουθία τοῦ Βαπτίσματος, τοῦ Εὐχελαίου, τοῦ Γάμου καί διάφορες εὐχές ὑπέρ υγείας, εἰς βασκανίαν κλπ.⁷ γ) νά διαβάζουν σέ ΔΙΚΗΣ ΤΟΥ⁷ ἐμπνεύσεως λαϊκή μετάφραση τίς εὐχές τοῦ Μ. Ἀγιασμοῦ καί τῆς Γονυκλισίας κατά τίς ἑορτές τῶν Θεοφανείων καί τῆς Πεντηκοστῆς ἀντιστοίχως.

II. Καινοτομίες σέ ὅλα τά πεδία

Σέ σχέση μέ τήν ἀπ' αἰῶνος λειτουργική πράξη τῆς Ἐκκλησίας οἱ ἐνέργειες αὐτές τοῦ Σεβασμιωτάτου ἀποτελοῦν ἀνεπίτρεπτες καινοτομίες, στήν οὐσία ἀλλοιώσεις, οἱ ὁποῖες

⁵ Ἐγκύκλιος ὑπ' ἀρ. ΠΓ (Σειρά Β' Λειτουργικά καί τελετουργικά θέματα) 1-9-04

⁶ «Ἴσως ἡ μελλοντική παραγωγή νέων ὕμνων σέ προσιτότερο ἰδίωμα, χωρίς νά ἀντικατασταθοῦν οἱ ἐν χρῆσει σήμερα, θά μπορούσε νά ἐπιλύσει ἐν μέρει τό πρόβλημα τοῦτο [δηλ. τῆς κατανοήσεως τῶν ψαλλομένων]. Καί ἔχουν γίνεϊ πρός τήν κατεύθυνση αὐτή σχετικοί πειραματισμοί ἀπό ἐγκρίτους κληρικούς καί λαϊκούς χωρίς νά ἔχουν τύχει τῆς ἐπίσημης ἐγκρίσεως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου». (Ἀνακοίνωσις 6/9/04 ἀναγνωσθεῖσα στούς Ναούς τήν 19 Σεπτ. 2004).

⁷ Χάριν τοῦ ...λαοῦ πάντοτε, τό ὑποτιθέμενο εὐχολόγιο εἶναι γραμμένο στή μονοτονική γραφή!

διαστρέφουν τό πνευματικό αἰσθητήριο, τό ὀρθόδοξο φρόνημα τῶν χριστιανῶν καί τήν πλήρη ἐμπιστοσύνη τους στήν Ἁγία Ὄρθόδοξο Ἐκκλησία.

Οἱ ἀλλοιώσεις αὐτές πραγματοποιοῦνται στά ἑξῆς πεδία : α) στό γλωσσικό (λεκτικό-ἐκφραστικό) β) στό ποιητικό γ) στό θεολογικό δ) στό ἐρμηνευτικό ε) στό ἐπίπεδο τῆς τυπικῆς Τάξεως καί στ) στό ἐπίπεδο τοῦ οὐσιώδους περιεχομένου τῶν εὐχῶν.

Α) Στό γλωσσικό (λεκτικό - ἐκφραστικό) πεδίο.

Οἱ μεταφράσεις-παραφράσεις, στήν ἀγγώδη προσπάθεια τοῦ μεταφραστοῦ νά δοθοῦν στόν λαό κατανοητά, «μασημένα» τά ὑψηλά νοήματα τῆς λατρείας κατανοοῦν πρόχειρες καί λαϊκιστικές. Κι αὐτό γιατί ἐκλαϊκευμένη μετάφραση τῶν κειμένων τῆς θείας λατρείας εἶναι ἀδύνατον νά γίνῃ χωρίς ἀλλοίωση τοῦ περιεχομένου γιά παρά πολλούς λόγους, π.χ. λόγω τοῦ ὑψηλοῦ λατρευτικοῦ ὕφους ἢ τῶν ὑψηλῶν νοημάτων πού περικλείονται στίς εὐχές ἢ λόγω τῶν ποιητικῶν σχημάτων πού δέν μεταφράζονται.

Παραδείγματα⁸

	ΚΕΙΜΕΝΟ	ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΜΕΛΕΤΙΟΥ ⁸
1.	Κλῖνον, Κύριε, τό οὖς σου	Σκύψε, Κύριε, γύρισε τ' αὐτί σου.
2.	Μή ἀποστρέψεις τό πρόσωπόν σου ἀπ' ἐμοῦ καί ὁμοιωθῆσομαι τοῖς καταβαίνουσιν εἰς λάκκον.	Μήν ἀποστρέψεις τό πρόσωπό σου ἀπό μένα καί καταντήσω πεδαμένος!
3.	Σήμερον ὁ Δεσπότης πρός τό βάπτισμα ἐπείγεται	Σήμερα ὁ Δεσπότης τρέχει στό Βάπτισμα.

Οἱ μεταφράσεις αὐτές στεροῦνται σοβαρότητος καί προκαλοῦν θυμηδία.

Ἡ προχειρότητα ἐπίσης, ὁ λαϊκισμός καί ἡ ποιμαντική «ἀγωνία» ὁδηγεῖ σέ φοβερές ἀνακρίβειες πού «στεγνώνουν» τοῦς πνευματικούς χυμούς τῶν εὐχῶν καί τίς μεταμορφώνουν σέ πρόχειρες, αὐτοσχέδιες προσευχές.

⁸ Κατά τήν ἀνάλυση τῶν μεταφράσεων δέν χρησιμοποιήσαμε καθόλου τίς εὐχές τῆς Θ. Λειτουργίας σέ ἀντιπαράθεση μέ τή μετάφραση τοῦ Μητροπολίτου Μελετίου ἀπό φόβο Θεοῦ.

Παραδείγματα:

	ΚΕΙΜΕΝΟ	ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΜΕΛΕΤΙΟΥ ⁹
1.	... καί ἐπίστρεψον τήν αἰχμαλωσίαν τῶν ψυχῶν ἡμῶν, τήν οἰκειάν συμπάθειαν ἔχων ὑπέρ ἡμῶν πρεσβεύουσαν	Ἀπάλλαξέ μας ἀπό τήν αἰχμαλωσία τῶν ψυχῶν μας, Σὺ πού πονᾷς τόσο γιά μᾶς..
2.	..καί πρόσχες ἡμῖν ἐν εὐμενείᾳ καί χάριτι.	Ρίξε μας μιὰ σπλαχνική ματιά!

Ἄλλη γλωσσική συνέπεια τῶν μεταφράσεων εἶναι ἡ ἀφαίρεση ἀπό τό λεξιλόγιο τῶν χριστιανῶν ποικίλων λέξεων τῆς ἑλληνικῆς γλώσσας πού εἶναι φορτισμένες μέ μοναδικό περιεχόμενο καί εἶναι συνδεδεμένες μέ τήν Ἁγία Γραφή καί τήν θεολογική καί ἀσκητική Παράδοση τῶν Ἁγίων Πατέρων. Αὐτό σημαίνει παντελῆ ἀποξένωση τῶν πιστῶν ἀπό τά ἐμπεριεχόμενα στίς λέξεις αὐτές σωτηριώδη νοήματα καί πλήρη ἀποκοπή τους ἀπό τό πρωτότυπο κείμενο τῆς ἁγίας Γραφῆς, τά κείμενα καί τή θεολογία τῶν Ἁγίων Πατέρων.

Παράδειγμα:

ΚΕΙΜΕΝΟ	ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΜΕΛΕΤΙΟΥ ⁹
Ἀδελφοί ὑπόδειγμα λάβετε τῆς κακοπαθείας καί τῆς μακρο-θυμίας τούς Προφῆτας (Ἰακ. 5, 10)	Ἀδελφοί μου πάρτε γιὰ παρά-δειγμα καρτερικότητα στίς θλίψεις τους προφῆτες.

Οἱ λέξεις «ὑπόδειγμα», «κακοπαθεία», «μακροθυμία» ἐξορίζονται ἀπό τόν πνευματικό-μορφωτικό ὄριζοντα τῶν πιστῶν. Οἱ Χριστιανοί κατατάσσονται στούς ἡλιθίους, ἀμορφώτους, καί ἀνικάνους νά κατανοήσουν τί σημαίνουν οἱ λέξεις αὐτές. Ταυτόχρονα ἀπομακρύνονται ἀπό τό νόημα τῆς «κακοπαθείας», ὅπως ὀρίζεται αὐτή στά ἀσκητικά κείμενα. Τό ἴδιο συμβαίνει καί μέ τόν ὄρο «μακροθυμία» πού ἔχει εὐρύτερο καί δυναμικώτερο περιεχόμενο ἀπό τή λέξη καρτερία καί τά παράγωγά της καί χρησιμοποιεῖται πολύ συχνά γιά νά ἐκφράσει τή...μακροθυμία (πῶς ἀλλιῶς νά τή μεταφράσουμε ;) τοῦ Δεσπότη μας Ἰησοῦ Χριστοῦ⁹.

⁹ Ἀλήθεια, ἡ δοξολογική κατακλείδα μετά τήν ἀνάγνωση καθενός ἀπό τά 12 Εὐαγγέλια τῆς Μ. Πέμπτης, τό γνωστό «Δόξα τῇ μακροθυμίᾳ σου, Κύριε δόξα σοι», πῶς θά μεταφρασθεῖ; Μήπως, «Δόξα στήν ...καρτερικότητά σου Κύριε;»

Β) Στό ποιητικό πεδίο. Οἱ μεταφράσεις τοῦ Μητροπολίτου ἀποτελοῦν ἀληθῆ καταστροφή τοῦ ποιητικοῦ λόγου καί τοῦ ρυθμοῦ.

Παράδειγμα:

ΚΕΙΜΕΝΟ	ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΜΕΛΕΤΙΟΥ ¹⁰
Εὐλογητός Κύριος ὁ Θεός ἡμῶν ὁ τοῦ μυστικοῦ γάμου ἱερουργός καί τοῦ σωματικοῦ νομοδέτης ὁ τῆς ἀφθαρσίας φύλαξ καί τῶν βιωτικῶν ἀγαθός οἰκονόμος	Εὐλογητός εἶσαι Κύριε καί Θεέ μας που εἶσαι ἱερουργός του μυστικοῦ γάμου των ψυχῶν μας μαζί Σου, καί νομοδέτης του σωματικοῦ γάμου. Σύ που εἶσαι φύλακας τῆς πνευματικῆς ακεραιότητος καί ρυθμιστής καλός των βιωτικῶν αναγκῶν.

Ἄν καί ἡ ποιητική τῶν εὐχῶν εἶναι εὐκολότερα αἰσθητή στόν ἀναγινώσκοντα ἱερέα, ὅμως καί οἱ ἀκροατές πιστοί δέν εἶναι ἄμοιροι αἰσθήσεως τοῦ κάλλους τῶν εὐχῶν. Κάθε εἰλικρινῆς ἀναγνώστης μπορεῖ νά δεῖ ἀπό τή μιᾶ τό ζωηρό κείμενο μέ τίς μετρημένες συλλαβές, τόν προσεκτικό τονισμό καί τίς ἐπιλεγμένες λέξεις στήν κατάλληλη σειρά, κι ἀπό τήν ἄλλη τήν καταλογάδην μετάφραση· νά συγκρίνει τό ἄψογο ἀπό πάσης πλευρᾶς τῆς εὐχῆς¹⁰ μέ τήν πεζότητα τῆς δῆθεν ἡδικοπλαστικῆς μεταφράσεως. Ἄς μή μᾶς πεί κανεῖς ὅτι αὐτά δέν ἔχουν σημασία! Δηλαδή σημασία ἔχει μόνο νά ἐπιβάλλουμε στανικῶς τό θέλημά μας στήν Ἐκκλησία;

Ἐπιτρέπεται νά θυσιάζουμε κυριολεκτικῶς τά πάντα στό βωμό τῆς κατανοήσεως καί μάλιστα κατανοήσεως ἀπό τούς πιστούς τῆς δικῆς μας ἐρμηνείας τῶν εὐχῶν; Ἡ μήπως θά φροντίσουμε νά κάνουμε καλλίτερες, ποιητικότερες μεταφράσεις; Οἱ νοῦν ἔχοντες ἀντιλαμβάνονται ὅτι αὐτό εἶναι ἀδύνατον.

¹⁰Ο μακαρίτης καθηγητής Ἰω. Φουντούλης τή χαρακτήριζε ὑποτιμητικά «λαϊκότητα»!

Γ) Στό θεολογικό πεδίο. Κατά τήν παράφραση τῶν εὐχῶν, ψαλμῶν καί ἀναγνωσμάτων φαίνεται ὅτι μαζί μέ τόν ὑπέρομο λαϊκισμό συμβαδίζει ἡ ἐπιπόλαιη θεώρηση τῶν θεολογικῶν νοημάτων τῶν ἱερῶν κειμένων.

Παραδείγματα:

	ΚΕΙΜΕΝΟ	ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΜΕΛΕΤΙΟΥ
1.	Τριάς ὑπερούσιε, ὑπεράγαθε, ὑπέρθεε, παντοδύναμε, παντεπίσκοπε, ἀόρα-τε, ἀκατάληπτε...(Ἀπό τήν εὐχή τοῦ Ἁγίου Σωφρονίου-Θεοφάνεια).	Ἁγία τριάς, ὑπερούσια, ὑπεράγαθη, παντοδύναμη, ἀόρατη, ἀκατάληπτη...
2.	Σήμερον ὁ ἄκτιστος ὑπό τοῦ ἰδίου πλάσματος βουλῆ χειροδετεῖται (᾽Ως ἄνω).	Σήμερα ὁ ἄκτιστος καί δημιουργός Θεός, τό θέλησε, καί δέχθηκε ἐκούσια, νά βάλει τό χέρι του ἐπάνω στό κεφάλι Του ἕνα πλάσμα του, γιά νά Τοῦ δώσει εὐλογία!
3.	Σήμερον ρεῖθροις μυστικοῖς πᾶσα ἡ κτίσις ἀρδεύεται (᾽Ως ἄνω).	Σήμερα τό ἁγιασμένο αὐτό νερό, τό παίρνει καί τό πίνει ὁ κόσμος ὅλος.
4.	Σήμερον λαμπαδοφεγγεῖ πᾶσα ἡ κτίσις ἄνωθεν (᾽Ως ἄνω).	Σήμερα ὀλόκληρος ὁ ἄνω κόσμος πανηγυρίζει, σκιρτάει ἀπό χαρά, κρατάει κεριά!
5.	Ἄχραντε, ἀμείαντε...φῶς οἰκῶν ἀπρόσιτον (Ἀεὐχή γονυκλισίας).	Ἄχραντε ἀμείαντε..τό φῶς τό ἀπρόσιτον.
6.	Καί καταξίωσον αὐτήν διά τῶν εὐχῶν τοῦ τιμίου πρεσβυτερίου καταφυγεῖν ἐν τῇ ἁγία σου καθολικῇ Ἐκκλησίᾳ...» (Β' Εὐχή τοῦ ἐκκλησιασμοῦ).	Καί καταξίωσε τήν δια τῶν εὐχῶν τῶν πρεσβυτέρων τῆς Ἐκκλησίας Σου, νά καταφύγει στην ἁγία Σου Ἐκκλησία....

Σχόλια στίς παραπάνω θεολογικές ἀστοχίες

- Στήν 1^η περίπτωση ἀπουσιάζουν ἀπό τή μετάφραση τά ἐπίθετα «ὑπέρθεε» καί «παντεπίσκοπε». Γιατί; Εἶναι κατά τή γνώμη τοῦ μεταφραστοῦ περιττά, δέν κατάφερε νά τά ἀποδώσει στή δημοτική ἢ στή βιασύνη του τά λησιμόνησε; Σέ κάθε περίπτωση φανερώνεται ἐλλιπής σεβασμός πρός τήν ἀκρίβεια τῆς ἁγιαστικῆς εὐχῆς.
- Στή 2^η περίπτωση, ἐκτός ἀπό τίς ἀναλυτικές ἐρμηνευτικές παρεμβάσεις ὁ μεταφραστής μᾶς λέγει κάτι παράδοξο · ὅτι ὁ Χριστός δέχεται «εὐλογία» ἀπό τόν Πρόδρομο! Ἰσα-ἴσα ὁ ὑμνογράφος στόν προεόρτιο Οἶκο τῆς 5^{ης} Ἰανουαρίου θέτει στό στόμα τοῦ Κυρίου τήν ἐξῆς προτροπή πρός τόν Πρόδρομο : «μόνον βάπτισόν με σ ι ω

π ὧ ν καί προσδοκῶν τά ἀπό τοῦ Βαπτίσματος». Ἐκεῖνο πού διαβάζουμε στήν Εὐχή εἶναι ὅτι ὁ Κύριος «χειροθετεῖται» ἀπό τόν Τίμιο Πρόδρομο καί οὐδέν ἄλλο.

- Στήν 3^η περίπτωση τά «μυστικά ρεῖθρα» πού ἀρδεύουν τήν κτίση εἶναι οἱ θεῖες ἄκτιστες ἐνέργειες, οἱ ὁποῖες ἀπλοῦνται σέ ὅλη τή δημιουργία διά τοῦ ἁγιασμοῦ τῶν ὑδάτων. Πάντως δέν εἶναι ἀπλῶς «τὸ ἁγιασμένο νερό πού τό παίρνει καί τό πίνει ὁ κόσμος ὅλος».
- Στήν 4^η περίπτωση ἡ μετάφραση δέν ἀποτελεῖ ἀπλή ἀστοχία, ἀλλά ὀλισθαίνει πρὸς τόν εὐτελισμό τοῦ θεολογικοῦ νοήματος : «Σήμερα ὁλόκληρος ὁ ἄνω κόσμος πανηγυρίζει, σκιρτάει ἀπό χαρά, κρατάει κεριά!!! Ἐδῶ ὁ ἅγιος ποιητής τῆς εὐχῆς ὁμιλεῖ γιά τήν ἄκτιστο θεοποιό χάρη, τό ἄκτιστο φῶς διά τοῦ ὁποίου καταλάμπονται τά ἀγγελικά τάγματα κατά τήν βάπτισή τοῦ Κυρίου. Μέσα ἀπό τήν Παρακλητική γίνεται συνεχῶς λόγος περί τῆς ἐλλάμψεως τῶν ἀγγέλων. Ἐνα ἀπό τά ἀπειράριθμα παραδείγματα: «Φωτί θεουργῶ τά Σεραφεῖμ ἀμέσως πλησιάζοντα καί πολλαχῶς αὐτῶ ἐμπιπλάμενα, ταῖς πρωτοδότοις σαφῶς ἐλλάμψεσι, πρωτουργῶς λαμπρύνονται...» (Παρακλητική Ἦχος α΄, Δευτέρα, Κανὼν Ἀσωμάτων Ὡδή γ΄ ἀτροπ.). Τό νά πούμε ὅτι οἱ Ἄγγελοι «κρατοῦν κεριά» δέν ἀποτελεῖ φθηνή καί ρηχὴ παράφραση τοῦ ἱεροῦ νοήματος; Κι ἔπειτα πού βρῆκε ὁ μεταφραστής ὅλες αὐτές τίς λέξεις πανηγυρίζει, σκιρτάει ἀπό χαρά;
- Στήν 5^η περίπτωση τό θεολογικό ὄρο «φῶς οἰκῶν ἀπρόσιτον», μέ τόν ὁποῖο ἀπευθύνεται ἡ Ἐκκλησία πρὸς τόν Πατέρα, κατά τήν Α΄ Εὐχή τῆς Γονυκλισίας, ὁ μεταφραστής τόν ἀποδίδει ὡς «φῶς ἀπρόσιτον». Ὅμως ὁ ὄρος «φῶς οἰκῶν ἀπρόσιτον» εἶναι τοῦ Ἀποστόλου Παύλου (ΑΤιμ. 6, 16) καί ἔχει βαδύτατο θεολογικό περιεχόμενο. Οἱ Ἅγιοι Πατέρες (π.χ. ὁ Μ. Βασίλειος, ὁ Ἅγιος Γρηγόριος Νύσσης, ὁ Ἅγιος Διονύσιος ὁ Ἀρεοπαγίτης) δίδουν βαδύτατη ἐρμηνεῖα στήν μετοχή «οἰκῶν». Ἐξηγοῦν ποιός εἶναι ὁ «οἰκῶν» καί ποιό εἶναι τό «ἀπρόσιτον φῶς». Γι' αὐτό δέν ἐπιτρέπεται νά ἰσοπεδωθεῖ ἡ θεολογική αὐτή φράση μέ τήν παράλειψη τῆς μετοχῆς, ὅπως συμβαίνει στή δεδομένη μετάφραση.
- Στήν 6^η περίπτωση παραλείπει τό ἐπίθετο «Καθολική» πού χαρακτηρίζει τήν Ἐκκλησία. Τοῦ ἀρκεῖ ἴσως τό «ἁγία» ; ἡ φοβάται ὅτι ἀκούγοντας οἱ πιστοί τή μετάφρασή του θά νομίσουν ὅτι πρόκειται γιά τή λεγομένη ρωμαιοκαθολική ἐκκλησία; Ὅπως κι ἂν ἔχει τό πρᾶγμα ἡ παράλειψη εἶναι σοβαρή ἀφοῦ ἡ Εὐχή ἀπαιτεῖ νά γίνῃ λόγος γιά τήν καθολικότητα τῆς Ἐκκλησίας καί γιά τήν «καταφυγή» τῆς μητέρας καί τοῦ ἐκκλησιαζομένου βρέφους, ὄχι σέ οποιαδήποτε «ἐκκλησία», ἀλλά στήν ἁγία Καθολική, δηλαδή τήν Ὀρθόδοξη Ἐκκλησία.

Δ) Στό ἐρμηνευτικό πεδίο.

Ὁ μεταφραστής στήν προσπάθειά του νά κάμει κατανοητά τά κείμενα καταφεύγει σέ ποικίλες ἐρμηνείες μέ τίς ὁποῖες εἶτε ὑποκαθιστᾶ τό κείμενο τῶν ψαλμῶν ἢ τῶν εὐχῶν εἶτε τίς παρεμβάλλει στή μετάφρασή του ὡς συμπλήρωμα κατά τό δοκοῦν.

Παράδειγμα:

ΚΕΙΜΕΝΟ	ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΜΕΛΕΤΙΟΥ*
(Ἀπό τόν Ν΄ Ψαλμό) Ἰδοῦ γάρ ἐν ἀνομίαις συνελήφθην. Ραντιεῖς με ὑσώπῳ καί καθαρισθήσομαι, πλυνεῖς με καί ὑπέρ χιόνα λευκανθήσομαι	Μέσα στόν κύκλο τῆς παράβασης καί τῆς φθορᾶς ἄρχισε καί ἡ δική μου ἡ ζωή Θά καθαρίσεις τήν ψυχή μου με το Πνεῦμα Σου τό ἅγιο καί με το Βάπτισμα λευκότερο ἀπό το χιόνι θά με κάνεις.

Εἶναι φανερό ὅτι δέν εἶναι ἐπιτρεπτό νά παρεμβάλλουμε μέσα στό κείμενο τοῦ Προφήτάνακτος τήν ὁποιαδήποτε ἐρμηνεία. Εἶναι ἄλλο νά ἐρμηνεύουμε τά ἱερά κείμενα στό πλαίσιο ἐνός κηρύγματος ἢ μιᾶς συγγραφῆς καί ἄλλο μέσα στή λατρεία νά παρεισάγουμε δικές μας ἐρμηνείες κατά τήν ἀνάγνωση τῶν Ψαλμῶν ἢ τῶν λοιπῶν ἁγιογραφικῶν ἀναγνωσμάτων. Παύει πλέον π.χ. στή συγκεκριμένη περίπτωση ὁ ψαλμός νά εἶναι ὁ Ν΄ Ψαλμός τοῦ Δαυΐδ. Μπροστά μας ἔχουμε ἕνα ἀλλόκοτο μίγμα μεταφράσεως καί ἐρμηνείας τοῦ Ψαλμοῦ.

Αὕτη ἡ διαρκής προσπάθεια, ὁ πειρασμός τοῦ μεταφραστοῦ νά ἐρμηνεύει, ἔχει συνέπειες καί στά ἄλλα ἐπίπεδα ἀλλοιώσεως.

Ε) Στό ἐπίπεδο τῆς Τάξεως ἢ ἀλλιῶς τοῦ Τυπικοῦ τῶν Ἱερῶν ἀκολουθιῶν.

Οἱ Ἀκολουθίες τελοῦνται στήν Ὄρθοδοξη Ἐκκλησία πάντοτε κατά τήν Τάξη πού ὄρισαν οἱ Θεοφόροι Πατέρες. Δέν ἐπιτρέπονται οἱ αὐτοσχεδιασμοί κατά τήν κρίση τοῦ κάθε ἱερέως, ἀρχιερέως, ἢ καί μιᾶς Συνόδου ἀκόμη, τοῦλάχιστον ὅσον ἀφορᾷ στήν βασική δομή τῶν Ἀκολουθιῶν καί τῶν Ἱερῶν Μυστηρίων, τίς συγκεκριμένες εὐχές καί τά ἀναγνώσματα πού εἶναι θησαυρισμένα στό λειτουργικά βιβλία τῆς Ἐκκλησίας μας. Ἄν ἡ ἐκκλησιαστική τυπική τάξις καταφρονεῖται, σύντομα θά φτάσουμε στήν προτεσταντική καί πεντηκοστιανή ἀταξία, ἀναρχία καί σύγχυση. Στήν περίπτωση τοῦ Μητροπολίτου Πρεβέζης ἔγιναν πολύ «τολμηρά», γιά νά μή χαρακτηρισθοῦν ἀλλιῶς, βήματα εἰς βάρος τῆς τάξεως.

Στό Εὐχολόγιο ΤΟΥ ὁ Μητροπολίτης δίπλα στήν καινοτομία τῆς μεταφράσεως ὄλων τῶν εὐχῶν διέπραξε καί τά ἀκόλουθα ἀτοπήματα :

- 1) Στήν Ἀκολουθία τοῦ Μικροῦ Ἀγιασμοῦ κατήγγησε τήν μεγάλη, ὑπέροχη εὐχή : «Κύριε ὁ Θεός ἡμῶν, ὁ μέγας τῆ βουλή καί θαυμαστός τοῖς ἔργοις...» καί τήν

ὑποκατέστησε μέ μία μικρή εὐχή- τίς οἶδεν ἀπό ποῦ τήν ἀνέσυρε- ἀγνώριστη κι αὐτή ἀπό τήν κακή μετάφρασή της. (Λεῖπουν καί ὁ Ν΄ Ψαλμός τό «Θεός Κύριος» καί τά μετ' αὐτό τροπάρια, τά τροπάρια πρό τοῦ τρισαγίου καί τό Εὐαγγέλιο καί ὁ Ἀπόστολος. Πιστεύουμε ὅτι παραλείπονται ὡς ἀναγινωσκόμενα ἀπό τό κανονικό εὐχολόγιο).

- 2) Κατήργησε πλήρως τίς τρεῖς εὐχές πού διαβάζονται τήν πρώτη ἡμέρα γεννήσεως τοῦ παιδιοῦ καί τίς ὑποκατέστησε μέ κάποια εὐχή πού δέν μπορεῖς λόγω τῆς μεταφράσεως νά ἀναγνωρίσεις ἄν εἶναι παλαιά πού ἔχει περιπέσει σέ ἀχρησία ἢ εἶναι εὐχή δικῆς του ἐπινοήσεως.
- 3) Ἀπό τίς εὐχές τοῦ ἐκκλησιασμοῦ τῶν παιδιῶν (σαραντισμοῦ) κατήργησε τήν εὐχή «Ὁ Θεός, ὁ Πατήρ, ὁ Παντοκράτωρ» καί διέστρεψε καί σφαγίασε τήν εὐχή «Κύριε ὁ Θεός ἡμῶν, ὁ διά τῆς ἐνανθρωπήσεως», ἡ ὁποία κανονικά ἀπευθύνεται στόν Πατέρα. Τήν «κουτσούρεψε» καί τήν ἀπευθύνει στόν Χριστό.
- 4) Ἀπό τήν Τάξη τελέσεως τοῦ Μυστηρίου τοῦ Εὐχελαίου κρατεῖ μόνο τό Τρισαγιο, τόν Πεντηχοστό ψαλμό, τά Εἰρηνικά, τήν πρώτη εὐχή «Κύριε ὁ ἐν τῷ ἐλέει καί τοῖς οἰκτιρμοῖς», τρία τροπάρια, τόν Α΄ Ἀπόστολο καί τό Α΄ Εὐαγγέλιο, τήν αἴτηση «Ἐλέησον ἡμᾶς», τίς εὐχές «Βασιλεῦ ἅγιε, εὐσπλαχνε», «Ἄναρχε, ἀδιάδοχε» καί «Πάτερ ἅγιε ἰατρέ τῶν ψυχῶν καί τῶν σωμάτων» μετά ἀπό τίς ὁποῖες τελειώνει μέ τό «Δι' εὐχῶν» ἄνευ ἀπολύσεως. Παραλείπει πλήν τοῦ Κανόνος, 6 Εὐαγγέλια, 6 Ἀποστόλους καί 6 εὐχές!
- 5) Κατήργησε πλήρως τήν ἀκολουθία τοῦ Ἀραβῶνος.
- 6) Μέσα στήν Ἀκολουθία τοῦ Μυστηρίου τοῦ Γάμου μετέφερε τήν α' εὐχή τοῦ Ἀραβῶνος «Ὁ Θεός ὁ αἰώνιος» (ἐννοεῖται μεταφρασμένη). Μετά ἀπ' αὐτήν γράφει : «καί θέτει [ἐνν. ὁ ἱερεὺς] τά δαχτυλῖδια στά χέρια τους, χωρίς νά λέγει κάτι». Μέ τόν τρόπο αὐτό προκλητικά ἀρνεῖται τόν ἀραβῶνα («ἀραβωνίζεται ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ... ») ὅπως τόν ἔχει θεσπίσει ἡ Ἐκκλησία. Ἐπίσης καταργεῖ τήν Α΄ Εὐχή τοῦ γάμου «Ὁ Θεός ὁ ἄχραντος» καί τήν εὐχή «Ὁ Θεός, ὁ Θεός ἡμῶν ὁ παραγενόμενος ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας».

ΣΤ) Στό επίπεδο τοῦ περιεχομένου τῶν εὐχῶν τῆς θείας Λατρείας.

Ὅμιλοῦμε ἐδῶ γιά «διόρθωση» τῶν εὐχῶν, δηλαδή «διόρθωση» τῶν Ἁγίων Πατέρων, κατ' ἐπέκτασιν «διόρθωση» τῆς Ἐκκλησίας. Παραδέτομε τίς κυριώτερες περιπτώσεις ἀλλοιώσεως τοῦ περιεχομένου τῶν εὐχῶν :

- 1) Διαφωνεῖ εὐθέως μέ τό περιεχόμενο τῶν εὐχῶν «Εἰς γυναῖκα λεχῶ» πού διαβάζονται τήν πρώτην ἡμέρα τῆς γεννήσεως τοῦ παιδιοῦ. Τόν ἐνοχλεῖ, ὡς φαίνεται, τό γεγονός ὅτι, ὅπως ἀναφέρει ἡ ἀ' Εὐχή «κατά τόν τοῦ προφήτου Δαυῖδ λόγον, ἐν ἀνομίαις συνελήφθην καί διά ρύπου πάντες ἐσμέν ἐνώπιόν σου». Τόν ἐνοχλεῖ ἡ ἰκεσία τοῦ ἱερέως γιά τήν λεχῶνα : «τοῦ ρύπου κάθαρρον ... καί καθάρισσον αὐτήν ἀπό τοῦ σωματικοῦ ρύπου...»(β' Εὐχή). Τόν ἐνοχλεῖ καί ἡ γ' συγχωρητική Εὐχή «συγχώρησον τῇ δούλῃ σου...καί τοῖς ἀψαμένοις...». Ἀδιαφορεῖ γιά τήν παλαιότητα παράδοση τῆς Ἐκκλησίας. Καταργεῖ τίς εὐχές αὐτές πού δέν συνάδουν μέ τό ἐκσυγχρονιστικό, φεμινιστικό πνεῦμα μέ τό πνεῦμα τῆς ἐωσφορικῆς ἀνταρσίας κατά τῆς Παραδόσεως καί τήν ψευδοεπιστημονική νοοτροπία τῶν ποικίλων «λειτουργιολόγων». Διαφωνεῖ μέ τό πνεῦμα τῶν ἁγίων Πατέρων. Μέ τήν εἰσαγωγή μιᾶς ἄλλης εὐχῆς στή δημοτική, ἀλλοιώνει τό πλῆρες περιεχόμενο καί νόημα τῶν εὐχῶν τῆς πρώτης ἡμέρας. Καί ἐκτός ἀπό τά «ἐπίμαχα» σημεῖα πού προαναφέραμε, παραλείπει καί ὅλα τά ἄλλα πού περιλαμβάνονται στίς εὐχές καί στερεῖ ἀπό τίς λεχῶνες τήν ἱαματική χάρη καί τήν θεία προστασία πού προσφέρονται σ' αὐτές (τίς λεχῶνες) μέ τίς ἅγιες εὐχές τῆς Ἐκκλησίας μας. Ἀντί ὅλων ὅσων ἀναφέρουν οἱ εὐχές, ἀποκλειστικά γιά τήν μητέρα, γράφει ὁ Μητροπολίτης περιληπτικά στήν «εὐχή» του (σέ μονοτονική, βέβαια, γραφή): «Την δούλην Σου (....) προστάτευσέ την καί ἀπάλλαξέ την ἀπό κάθε πόνου καί ἀνάγκη, καί περιέθαλψέ την¹¹ μέ ἀγγέλους σου φαιδρούς¹² καί φωτεινοῦς».
- 2) Ἐξ αἰτίας τοῦ ἰδίου πνεύματος σφαγιάζει τήν ἀ' Εὐχή καί καταργεῖ τήν γ' Εὐχή τοῦ ἐκκλησιασμοῦ (σαραντισμοῦ). Διότι, κατά τήν Εὐχή αὐτή, ὁ μέν Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, ἄν καί συνελήφθη ἀσπύρωσ «μετά τήν ἐκπλήρωσιν τῶν ἡμερῶν τοῦ καθαρισμοῦ τῷ Ἱερῷ προσαχθῆναι ἡνέσχετο», ὁ δέ Μητροπολίτης Μελέτιος δέν ἀνέχεται νά μνημονεύσει «καθαρισμό» τῶν γυναικῶν!
- 3) Ἀπό τήν Εὐχή «εἰς γυναῖκα ὅταν ἀποβάληται» στήν κακοποιημένη παράφρασή της ἐκτός πολλῶν ἄλλων διαστρεβλώσεων, ἀφαιρεῖ τήν φράση «τήν σήμερον ἐν ἀμαρτίαις εἰς φόνον περιπεσοῦσαν ἐκουσίως ἤ ἀκουσίως». Ἡ φράση αὐτή περιλαμβάνεται δύο φορές στήν Εὐχή γιά νά τονίσει ἡ Ἐκκλησία τήν σημασία τῆς ἀποβολῆς τοῦ ἐμβρύου, ὅτι πρόκειται δηλαδή γιά φόνο ἐκούσιο ἤ ἀκούσιο ἀνάλογα μέ τήν διάθεση τῆς ἐγκύου. Καί ἔτσι νά καλύψει διά τῆς συγχωρήσεως πλήρως ἀκόμη καί τήν πιθανή ἐνδόμυχη, ὁμολογημένη ἤ ὄχι ἐπιθυμία τῆς ἐγκύου γυναῖκας νά «ξεφορτωθεῖ» τό συλληφθέν. Ἀποβάλλει λοιπόν ὁ μητροπολίτης τήν φράση αὐτή καί

¹¹ Ὁραιότατη προστακτική !!

¹² Τό ἐπίθετο «φαιδρός», τό ὅποιο ἀφήνει ὁ μεταφραστής ἀμετάφραστο ἔχει βέβαια τήν σημασία ἀστεῖος στή Ν. Ἑλληνική.

μαζί της τῆ χάρη τῆς συγχωρήσεως πρὸς τὴν ταλαιπωρημένη διὰ τῆς ἀποβολῆς γυναῖκα.

- 4) Στὴν παραφρασμένη καί κατακρεουργημένη Εὐχὴ τοῦ Γάμου « Εὐλογητός Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν»¹³ παρερμηνεύει τὴ φράση πού ἀκολουθεῖ :

Παράδειγμα:

ΚΕΙΜΕΝΟ	ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΜΕΛΕΤΙΟΥ*
«Αὐτός καί νῦν Δέσποτα, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, κατάπεμψον τὴν χάριν σου τὴν ἐπουράνιον ἐπὶ τοὺς δούλους σου τούτους...καί δός τῇ παιδίσκῃ ταύτῃ ἐν πᾶσιν ὑποταγῆναι τῷ ἀνδρὶ καί τόν δούλον σου τοῦτον εἰς κεφαλὴν τῆς γυναικός...»	Σὺ λοιπὸν καὶ τώρα, Δέσποτα Κύριε ὁ Θεός, εὐλόγησε τοὺς δούλους σου τούτους...καὶ κάνε τὴν κοπέλα αὐτὴ νὰ ἀγαπά καὶ νὰ ὑποτάσσεται στὸν ἄνδρα τῆς, καὶ ὁ δούλος σου τούτος νὰ εἶναι κεφαλὴ τῆς ἐνώσεώς τους...

α) Θεωρεῖ περιττὴ τὴν δωρεὰ τῆς Χάριτος τοῦ Θεοῦ πρὸς τοὺς μελλονύμφους ; Ἀλλιῶς πὼς τὴν ὑποκαθιστᾷ μέ τὴν εὐλογία («εὐλόγησε τοὺς δούλους σου») ἢ ὁποῖα σύμφωνα μέ τὴν Εὐχὴ προσφέρεται ἐπανειλημμένως στοὺς μελλονύμφους, μ ε τ ᾶ ὅμως τὴν ἐπίκληση τῆς «ἐπουρανίου Χάριτος»¹⁴;

β) Διὰ τῆς Εὐχῆς παρακαλεῖται ὁ Θεὸς νὰ δώσει τὴ Χάρη Του ὥστε ἡ γυναῖκα νὰ ὑποταχθεῖ καθ' ὅλα στὸν ἄνδρα τῆς («ἐν πᾶσιν ὑποταγῆναι τῷ ἀνδρὶ»). Πρόκειται γιὰ ἓνα δύσκολο κατόρθωμα, τὴν ἐκούσια ὑπακοή στό σύζυγο, τό ὁποῖο γιὰ νὰ ἐπιτευχθεῖ, χρειάζεται τὴ Χάρη τοῦ Θεοῦ. Ὁ μεταφραστής σέ μιὰ πῖο ἀποδεκτὴ ἀπὸ τό σύγχρονο ἐκκοσμικευμένο πνεῦμα, πῖο...light ἐκδοχὴ παρακαλεῖ «νὰ ἀγαπᾷ καί νὰ ὑποτάσσεται στὸν ἄνδρα τῆς» μειώνοντας τὸν σταυρὸ τῆς ὑπακοῆς.

γ) Ἐπίσης ὁ ποιητὴς τῆς Εὐχῆς ζητεῖ ἀπὸ τὴ Χάρη τοῦ Θεοῦ νὰ διακονήσῃ τὴν ἔνωση ἀνδρὸς καί γυναικὸς δίδοντας στὸν ἄνδρα τὴ θέση τῆς κεφαλῆς τῆς γυναικός. Ὅσα λέγει ἡ Εὐχὴ εἶναι ἀπλῶς ἐπανάληψη τῶν λόγων τοῦ Ἀποστόλου «ὁ ἀνὴρ ἐστὶ κεφαλὴ τῆς γυναικός, ὡς καί ὁ Χριστὸς κεφαλὴ τῆς Ἐκκλησίας». Εἶναι ἐπανάληψη ὅμως πλήρης Χάριτος διὰ τῆς προσφερομένης ἱερατικῆς εὐλογίας.

¹³ Μέσα στό πλαίσιο τῆς κακοποιημένης καί κακοποιούσης μεταφράσεως ὁ μεταφραστής παραλείπει τίς φράσεις «Διαφύλαξον αὐτοὺς Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν ὡς διεφύλαξας τὸν Νῶε ἐν τῇ κιβωτῷ» «ὑψωσον αὐτοὺς ὡς τὰς κέδρους τοῦ Λιβάνου», «ὡς ἄμπελον εὐκληματοῦσαν», «ὡς νεόφυτα ἐλαιῶν», «λάμψωσιν ὡς φωστῆρες ἐν οὐρανῷ», πιδανόν ὡς εἰκόνες μιᾶς ἄλλης ἐποχῆς καί ἄρα ὡς περιττά! Ἴσως στὰ πλαίσια τοῦ μεταμοντέρνου θὰ μπορούσε π.χ. ἡ φράση «ὑψωσον αὐτοὺς ὡς τὰς κέδρους τοῦ Λιβάνου» νὰ ὑποκατασταθεῖ μέ τὴ φράση «ὑψώσε τους σάν τοὺς οὐρανοξύστες τῆς Ν. Ἰόρκης»!

¹⁴ Ἡ μὴ ἐπίκληση τῆς Θ. Χάριτος ὁμοιάζει μέ τὴν πρακτικὴ τῶν παπικῶν, οἱ ὁποῖοι κατὰ τὴν τέλεση τῆς Λειτουργίας τους δὲν ἐπικαλοῦνται τό ἅγιο Πνεῦμα πρὸς καθαγιασμό τοῦ ἄρτου καί τοῦ οἴνου.

«Διορθώνοντας» τὸν Ἀπόστολο ὁ μεταφραστής ἐμφανίζει τὸν ἄνδρα «κεφαλή της ἐνώσεως» ἄνδρός καὶ γυναικός. Πρόκειται γιὰ τραγελαφικὴ ἐρμηνεία. Σύμφωνα μ' αὐτὴν ὑπόκειται ἡ ἔνωση ἄνδρός καὶ γυναικός καὶ πάνω ἀπὸ τὴν ἔνωση αὐτὴ βρίσκεται πάλι ὁ ἄνδρας!

Ὅλες οἱ μεταφραστικὲς καινοτομίες πού ἐπιφέρουν ἀλλοιώσεις τῶν εὐχῶν, ἔχουν ἓνα κοινὸ παρανομαστή : τὸ φεμινιστικὸ σύνδρομο, τὸν τρόπο μὴπως παρεξηγηθοῦμε ἀπὸ τίς φεμινίστριες ὡς Ἐκκλησία ἐφαρμύζοντες τὴν ἀγιογραφικὴ καὶ Πατερικὴ διδασκαλία!

III. Λειτουργικὴ ἄνομία

Τὸ σύνολο τῶν ἀλλοιώσεων πού προαναφέραμε συνιστοῦν **λειτουργικὴ ἄνομια**, ἀδέτηση δηλαδὴ καὶ καταφρόνηση τῆς καθιερωθεῖσης καὶ καθαγιασθεῖσης Ὀρθοδόξου λατρείας. Καὶ πρέπει νὰ ἐξηγήσουμε τί ἐννοοῦμε:

α) Ὁ Μητροπολίτης Μελέτιος ἐνεργεῖ ἀδέσμως ἐκκλησιολογικά 1) διότι ἡ πρωτοβουλία του εἶναι ἀντίθετη ἀπὸ τὴν πράξη τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας 2) διότι - ἂν ἀληθεύουν οἱ πληροφορίες μας - ἐξαναγκάζει τὸ πρεσβυτέριο, τὸ ὁποῖο ἐκκλησιολογικά εἶναι ἄρμοσμένο μ' αὐτὸν «ὡς χορδαὶ ἐν κιθάρα» καὶ παρακάθεται μαζί του στό σύνδρομο, νὰ ἀκολουθεῖ τίς καινοτομίες του 3) διότι ἀδιαφορεῖ γιὰ τὴν κατακραυγὴ τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ πού ὑποχρεώνεται νὰ μετέχει στὰ Ἱερά Μυστήρια, τὰ ὁποῖα τελοῦνται μὲ κακοποιημένες καὶ ἐν πολλοῖς γελοιοποιημένες τίς ἅγιες εὐχές. Μὲ ὅλα αὐτὰ φαίνεται νὰ ἀπαιτεῖ παρά πάντων, κλήρου καὶ λαοῦ, μιὰ ἀπροϋπόθετη, πέραν ὁποιοῦνδήποτε ὀρθοδόξων ἐκκλησιαστικῶν προδιαγραφῶν, «ὑπακοή».

β) Ἐνεργεῖ ἀσεβῶς ὡς πρὸς τὴν Παράδοση τῆς Ἐκκλησίας, ὡς πρὸς τὸ περιεχόμενο καὶ τὸ νόημά της, ὡς ἐὰν νὰ μὴν ἔχει ἀνάγκη νὰ παραλαμβάνει ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας καὶ νὰ παραδίδει στοὺς ἀδελφούς του συμπρεσβυτέρους, τὸν λαὸ καὶ τὰ πνευματικὰ του τέκνα ὅ, τι ἡ Ἐκκλησία κέκτηται ὡς πολῦτιμο θησαυρὸ καὶ παρακαταθήκη διὰ μέσου τῶν αἰῶνων.

γ) Ἐνεργεῖ καταφρονητικῶς ἐναντι τῶν Ἁγίων Πατέρων ἐπωνύμων καὶ ἄνωνύμων τῶν συνταξάντων τίς Ἱερές Ἀκολουθίες καὶ τίς φρικτὲς εὐχές διὰ τῶν ὁποίων τελοῦνται τὰ Μυστήρια, θεοῦνται καὶ ἀγιάζονται οἱ πιστοί, ἀγιάζεται ὅλη ἡ δημιουργία καὶ ἡ ζωὴ τῶν χριστιανῶν. Τὸ ἴδιο διαπράττει καὶ ἐναντι τῶν μετ' αὐτοὺς ἁγίων Πατέρων, ἐπωνύμων καὶ ἄνωνύμων, οἱ ὁποῖοι παρέλαβαν «τῆ χαρᾶ καὶ τῷ φόβῳ» τὴν ἱερά παρακαταθήκη τῆς Λατρείας, καὶ ὅπως εἶπε εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος, «ἐχρῦσωσαν» τὰ θεῖα λόγια τῶν Ἀκολουθιῶν μὲ τὰ ἁγιασμένα χεῖλη τους.

IV. Δύο καταλυτικὲς μαρτυρίες

Στὸ σημεῖο αὐτὸ εἶναι, φρονοῦμε, χρήσιμο νὰ παραθέσουμε δύο μαρτυρίες βαρυτίμου ἀξίας γιὰ τὸ θέμα μας.

α' μαρτυρία

Ἡ μαρτυρία αὐτή εἶναι τοῦ Μ. Ἀθανασίου, ὁ ὁποῖος στήν εἰσαγωγή του στήν Ἑρμηνεία τῶν Ψαλμῶν¹⁵ παραδέτει τή γνώμη ἑνός ἀνωνύμου ἁγίου Γέροντος, ὡς γνώμη πού ἐκφράζει τήν ἐμπειρία τῆς Ἐκκλησίας. Ἀρνεῖται λοιπόν ὁ ἅγιος Γέρον καί βεβαίως ὁ Μ. Ἀθανάσιος ὅποιαδήποτε ἀλλαγὴ λέξεων, διόρθωση καί παρέμβαση μέσα στό κείμενο τῶν Ψαλμῶν ἐξηγώντας καί τήν αἰτία τῆς ἀρνήσεώς του.

Παράδειγμα:

ΚΕΙΜΕΝΟ	ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΜΕΛΕΤΙΟΥ
<p>«...Μή περιβαλλέτω μέντοι τις αὐτά τοῖς ἕξωθεν πιθανοῖς ρήμασι, μηδέ πειραζέτω τάς λέξεις μεταποιεῖν ἢ ὅλως ἐναλλάσσειν· ἀλλ' οὕτως ἀτεχνῶς τά γεγραμμένα λεγέτω καί ψαλλέτω, ὡσπερ εἴρηται, ὑπέρ τοῦ καί τούς διακονήσαντας ἀνθρώπους αὐτά ἐπιγινώσκοντας τό ἑαυτῶν συνεύχεσθαι ἡμῖν· μάλλον δέ ἵνα καί τό Πνεῦμα τό λαλήσαν ἐν τοῖς ἁγίοις θεωροῦν τούς παρ' αὐτοῦ λόγους ἐνηχηθέντας ἐκείνοις, συναντιλαμβάνηται ἡμῖν.</p> <p>Ἔσῃ γάρ τῶν ἁγίων ὁ βίος βελτίων τῶν ἄλλων ἐστί, τοσοῦτω καί τά παρ' αὐτῶν ρήματα τῶν παρ' ἡμῶν συντιθεμένων βελτίονα καί ἰσχυρότερα ἢν τις εἴποι δικαίως...</p> <p>Ἔθεν καί καταγνώσεως πάσης ἀξίους εἶναι ἔλεγε τούς ταῦτα μέν ἀφιέντας, συντιθέντας δέ ἑαυτοῖς ἕξωθεν πιθανά ρήματα, καί ἐν τούτοις ἐξορκιστάς ὀνομάζοντας... Ταῦτα μέν γάρ ἀκούοντες παρά τῶν τοιούτων οἱ δαίμονες παίζουσι· τά δέ τῶν ἁγίων</p>	<p>... Λοιπόν ἄς μὴν ντύνει κανεῖς αὐτά (δηλ. τά λόγια τῶν Ψαλμῶν) μέ λέξεις κοσμικές καί ἐλκυστικές. Οὔτε νά ἀποπειραθεῖ νά μεταποιήσῃ τις λέξεις τῶν Ψαλμῶν ἢ νά τις ἀλλάξῃ διόλου. Ἀλλά, ὅπως ἔχει εἰπωθεῖ, ἔτσι ὅπως εἶναι ἄτεχνα γραμμένα ἄς τά λέγει κι ἄς τά ψάλλῃ, ὥστε καί ἐκεῖνοι πού διακόνησαν στή συγγραφή τους (δηλ ὁ Ἅγιος) νά τά ἀναγνωρίζουν ὡς ἰδικά τους καί νά προσεύχονται μαζί μας· μάλλον γιά νά βλέπει καί τό Ἅγιο Πνεῦμα, τό ὁποῖο ὁμίλησε στούς Ἁγίους, τούς ἴδιους λόγους πού τούς ἐνέπνευσε καί νά νά γίνεται συνεργός καί βοηθός μας.</p> <p>Θά μπορούσε δικαίως νά εἰπεῖ κάποιος ὅτι ὅσο καλλίτερος εἶναι ὁ βίος τῶν Ἁγίων ἀπό τόν βίο τῶν ἄλλων, τόσο καί τά λόγια τους εἶναι καλλίτερα καί ἰσχυρότερα ἀπό ἐκεῖνα πού συνδέτουμε ἐμεῖς...</p> <p>Γι' αὐτό ἔλεγε (ὁ Γέρον) ὅτι εἶναι ἀξιοί κάθε ἐπικρίσεως αὐτοί πού ἀφήνουν αὐτά (αὐτά τά ἴδια τά λόγια τῶν Ψαλμῶν), συνδέτουν δέ ἰδικά τους μέ κοσμικές ἐλκυστικές λέξεις καί μ' αὐτά τά κατασκευάσματά τους αὐτο-αποκαλοῦνται ἐξορκιστές. Ὄταν οἱ δαίμονες ἀκούνε ἀπ' αὐτούς τά</p>

¹⁵ ΕΠΕ 32,λα'-लग' σ. 28-29

ρήματα φοβούνται, ἢ καὶ φέρειν αὐτὰ οὐ δύνανται».	λόγια τοῦτα, κοροϊδεύουν. Τούς λόγους ὅμως τῶν ἁγίων τοὺς φοβούνται καὶ δέν μποροῦν νά τοὺς ἀντέξουν.
---	---

Εἶναι βεβαίως καταλυτική ἡ μαρτυρία τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου. Οἱ Ἅγιοι εἴτε τῆς Παλαιᾶς εἴτε τῆς Καινῆς Διαθήκης πόρρω ἀπέχουν ἀπό τῆ δική μας πνευματική κατάσταση καὶ οἱ Εὐχές τους σέ μιά ἀκατάλυτη ἐνότητα μέ τό Ἅγιο Πνεῦμα, ὅπως λέγει ὁ Μ. Ἀθανάσιος, ἔχουν φοβερή δύναμη σωστική, ἰαματική καὶ φωτιστική. Μέ τίς δικές μας προσευχοῦλες ἡ τήν «ἐναλλαγή» καὶ «μεταποίηση» τῶν λέξεων τῶν Ἁγίων οἱ δαίμονες-ἔτσι λέει ὁ ἅγιος – κοροϊδεύουν καὶ χορεύουν («παίζουσιν»)!¹⁶ Καί μιᾶς καὶ γίνεται λόγος ἀπό τόν ἅγιο Ἀθανάσιο γιά ἐξορκισμούς μέ λόγια διαφορετικά ἀπό τά λόγια τῶν Ἁγίων, παραδέτουμε ἀντικρουστά μέρος τοῦ κειμένου τῶν Ἐξορκισμῶν καὶ λίγη ἀπό τήν «μεταποίηση» πού τόλμησε νά κάμει ὁ Μητροπολίτης Νικοπόλεως στίς λέξεις τῶν ἐξορκισμῶν πού τελοῦνται πρό τοῦ ἁγίου Βαπτίσματος :

Παραδείγματα:

	ΚΕΙΜΕΝΟ	ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΜΕΛΕΤΙΟΥ ¹⁷
1.	«...καὶ σέ, καὶ τήν συνεργόν σου δύναμιν, κολάσει εἰς τήν γέενναν τοῦ πυρός, παραδούς εἰς τό σκότος τό ἐξώτερον, ὅπου ὁ σκώληξ ὁ ἀκοίμητος καὶ τό πῦρ οὐ σθέννυται» (Β' Εὐχὴ ἀφορκισμῶν)	Καὶ σένα καὶ κάθε συνεργάτη σου θά σᾶς στείλει στήν κόλαση· στή γέενα τοῦ πυρός· θά σᾶς παραδώσει στό σκότος τό ἐξώτερο· ἐκεῖ πού ἡ ταλαιπωρία εἶναι μόνιμη.
2.	Ἀποτάσση τῷ Σατανᾷ; Καὶ πᾶσι τοῖς ἔργοις αὐτοῦ; καὶ πᾶσι τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ; καὶ πάσῃ τῇ λατρείᾳ αὐτοῦ; καὶ πάσῃ τῇ πομπῇ αὐτοῦ; » ¹⁷	Ἀποτάσσεσαι τόν σατανά; καὶ τά ἔργα του; καὶ τοὺς ὑπηρέτες του; καὶ κάθε τι πού ἔχει σχέση μαζί του;

Ἀλήθεια, τί ἀπέγιναν κατὰ τήν μετάφραση στήν πρώτη περίπτωση ἡ φράση «ὅπου ὁ σκώληξ ὁ ἀκοίμητος καὶ τό πῦρ οὐ σθέννυται» καὶ στή δεύτερη ἡ «λατρεία» καὶ ἡ «πομπή» τοῦ Διαβόλου; Ἀσφαλῶς θά χαίρεται καὶ θά «παίζει» ὁ διάβολος γι' αὐτή τήν παράλειψη τῶν λέξεων τῶν Ἁγίων καὶ τήν «ἐναλλαγή» τους στήν μέν πρώτη περίπτωση μέ τή φράση «ἐκεῖ

¹⁶ Δέν πρέπει νά συγχέουμε τίς μεταφράσεις τῶν κειμένων τῆς Θείας Λατρείας πού γίνονται πάντοτε μετά φόβου ἀπό τήν ἑλληνική σέ ξένες γλώσσες, μέ τίς στρεβλωτικές τῶν ἑλληνικῶν κειμένων μεταφράσεις ἀπό ἑλληνικά σέ...ἑλληνικά γιατί αὐτές φθείρουν καὶ νοθεύουν τό πρωτότυπο κείμενο. Αὐτό εἶναι πού ἐπικρίνει ὁ Μ. Ἀθανάσιος.

¹⁷ Ὑπ' ὄψιν ὅτι ἡ ἀπόταξις τοῦ Σατανᾷ μ' αὐτά τά συγκεκριμένα λόγια αὐτά ἔχει ἀρχαιότατες, πρωτοχριστιανικές ρίζες, ἀφῶ ὁ Ἅγιος Κύριλλος Ἱεροσολύμων (313-386) ἐρμηνεύει στίς Μυσταγωγικές Κατηχήσεις του κάθε λέξη τῆς ἀποτάξεως. Μεταξὺ αὐτῶν ἐρμηνεύει λεπτομερῶς καὶ τίς λέξεις «λατρεία» καὶ «πομπή» τοῦ Σατανᾷ. (P.G.33 1069C – 1073B)

πού ἡ ταλαιπωρία εἶναι μόνιμη»¹⁸ στή δέ δεύτερη μέ τήν ἀόριστη φράση «κάθε τι πού ἔχει σχέση μαζί του».

6' μαρτυρία

(Η μαρτυρία αὐτή ἀνήκει στόν Γέροντα Σωφρόνιο Σαχάρωφ) :

«Έχοντες ὑπ' ὄψιν τήν <ἐξηρημένην-ἀντανακλαστικήν> ἐνέργειαν τῶν λόγων, ὀφείλομεν ἰδιαίτερος νά δώσωμεν προσοχήν εἰς τήν λειτουργικήν γλώσσαν, ἥτις σκοπόν ἔχει νά γεννήσῃ ἐν τῷ νοῖ καί τῇ καρδίᾳ τῶν προσευχομένων τήν αἴσθησιν ἄλλου κόσμου, τοῦ ὑψίστου. Τοῦτο ἐπιτυγχάνεται διά τῆς παρουσίας ὀνομάτων καί ἐννοιῶν ἀνηκόντων ἀποκλειστικῶς εἰς τό θεῖον ἐπίπεδον, ὡς καί διά τῆς χρήσεως μικροῦ ἀριθμοῦ εἰδικῶν μορφῶν ἐκφράσεως.

Οἱ Ἕλληνας διά τῆς φιλοσοφίας ἐφθάσαν εἰς τά ὑψηλότερα δυνατά ὄρια ἀναπτύξεως τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος καί διά τῆς γλώσσης παρουσίασαν τήν τελειότεραν δυνατήν μορφήν ἐκφράσεως τοῦ ἀνθρωπίνου λόγου. Τήν μορφήν ταύτην τῆς ἐκφράσεως προσέλαβε καί ἐχρησιμοποίησε κατά Πρόνοιαν Θεοῦ εἰς τήν λατρείαν ἐπί δύο χιλιετίας ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ.

Ἡ Λειτουργία ὡς τό κορυφαῖον μέσον ἀναφορᾶς τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τόν Θεόν, εἶναι φυσικόν νά ἔχῃ ὡς ἐκφραστικόν ὄργανον τήν κατά τό δυνατόν τελειότεραν γλώσσαν...

Ἡ ἐπί τοσοῦτον χρόνον χρησιμοποιηθεῖσα καί καθαγιασθεῖσα γλώσσα τῆς Θείας Λειτουργίας, ἥτις δύναται νά χαρακτηρισθῇ καί ὡς κατηγορηματικῆς ὀρθοδόξου λατρείας, εἶναι ἀδύνατον νά ἀντικατασταθῇ ἄνευ οὐσιώδους βλάβης αὐτῆς ταύτης τῆς λατρείας.

(Υποσημ. τοῦ π. Σωφρονίου: «Διαφωτιστική ἴσως ἐνταῦθα δύναται νά θεωρηθῇ καί ἡ πείρα ἐκ τῆς ἀλλαγῆς τῆς λειτουργικῆς γλώσσης ἐν τῇ Ἀγγλικανικῇ ἐκκλησίᾳ. Οὕτως, ἡ εἰσαγωγή ἀπλουστεράς λειτουργικῆς γλώσσης εἰς τήν λατρείαν τῆς ἐν λόγῳ ἐκκλησίας ἤμβλυσε τήν λατρευτικήν διάδωσιν τῶν πιστῶν καί ἐξημίωσε τάς λατρευτικὰς συνάξεις»).

Διά τούς λόγους τούτους εἴμεθα κατηγορηματικῶς πεπεισμένοι ὅτι εἶναι ἀναγκαῖα ἡ χρῆσις τῆς παραδομένης Λειτουργικῆς γλώσσης ἐν ταῖς ἐκκλησιαστικαῖς ἀκολουθίαις οὐδόλως ὑπάρχει ἀνάγκη ἀντικαταστάσεως αὐτῆς ὑπό τῆς γλώσσης τῆς καθ' ἡμέραν ζωῆς, πράγμα ὅπερ ἀναποφύκτως θά καταβιάσῃ τό πνευματικόν ἐπίπεδον καί θά προξενήσῃ οὕτως ἀνυπολόγιστον ζημίαν. Εἶναι ἄτοποι οἱ ἰσχυρισμοί περὶ τοῦ δήθεν ἀκατανόητου διά πολλούς συγχρόνους ἀνθρώπους τῆς παλαιᾶς ἐκκλησιαστικῆς γλώσσης, μάλιστα δέ δι' ἀνθρώπους ἐγγραμμάτους καί πεπαιδευμένους εἰσέτι... Πάντες ἀνεξαιρέτως καταβάλλουν τεραστίας

¹⁸ Ἡ φράση «ὅπου ὁ σκώληξ ὁ ἀκοίμητος καί τό πῦρ οὐ σβέννυται» δέν εἶναι δημιούργημα τοῦ ἀγίου συντάκτου τοῦ Ἀφορισμοῦ, ἀλλά μικρῆ παραλλαγή τῶν ἰδίων τῶν λόγων τοῦ Κυρίου «ὅπου ὁ σκώληξ αὐτῶν οὐ τελευτᾷ καί τό πῦρ οὐ σβέννυται» (Μαρκ. 9, 44· 46· 49), τούς ὁποίους ὁ Κύριος ἐπαναλαμβάνει τρεῖς φορές. Εἶναι λοιπόν ἀσήμαντη ἡ διαστροφή τῶν λόγων τοῦ Χριστοῦ πού ἐπιτελεῖται μέ τήν μετάφραση «ἐκεῖ πού ἡ ταλαιπωρία εἶναι μόνιμη», ὡσάν ἡ κόλαση νά εἶναι μιά ταλαιπωρία παρόμοια π.χ. μέ τή μόνιμη ταλαιπωρία τῆς ἀναμονῆς τοῦ λεωφορείου ἢ μέ τή μόνιμη ταλαιπωρία στίς δημόσιες ὑπηρεσίες.

προσπαθείας διά τήν ἀφομοίωσιν πολυπλόκων ὀρολογιῶν διαφόρων τομέων τῆς ἐπιστημονικῆς ἢ τῆς τεχνικῆς γνώσεως, τῆς πολιτικῆς, τῆς νομικῆς καί τῶν κοινωνικῶν ἐπιστημῶν...γλώσσης φιλοσοφικῆς ἢ ποιητικῆς καί τά παρόμοια. Διὰ τοιούτων ἀναγκάζομεν τήν Ἐκκλησίαν νά ἀπολέσῃ γλῶσσαν ἀπαραίτητον διά τήν ἐκφράσιν ὑψίστων μορφῶν τῆς θεολογίας καί τῶν πνευματικῶν βιωμάτων;

Πάντες ὅσοι εὐλαβικῶς ἐπιθυμοῦν νά γίνουν κοινωνοί τῆς αἰωνοβίου παραδόσεως τοῦ Πνεύματος, εὐκόλως θά ἀνεύρουν τήν δυνατότητα νά ἐξοικειωθοῦν μετά τοῦ ἀτιμήτου θησαυροῦ τῆς ἱεραῆς λειτουργικῆς γλώσσης, ἥτις κατά τρόπον ὑπέροχον προσιδιάζει εἰς τά μεγάλα μυστήρια τῆς λατρείας...

Οἱ λόγοι τῆς Λειτουργίας, καί ἐν γένει τῶν προσευχῶν, δέν εἶναι μόνον ἀνθρώπινοι, ἀλλά καί Ἄνωθεν δεδομένοι»¹⁹.

V. Ὁλέθριες οἱ συνέπειες τῆς διαστροφῆς τῆς θείας Λατρείας

Δι' ὅλου αὐτοῦ τοῦ φρονήματος τῆς καινοτομίας καί τῶν ἐπί μέρους ἀλλοιώσεων προκύπτει **διαστροφή τῆς Ὀρθοδόξου Λατρείας**. Ἡ «ἐναλλαγή» καί «μεταποίηση» τῶν λόγων τῶν Ἁγίων συνεπάγεται, κατά τόν Μ. Ἀθανάσιον, τήν ἀποστασιοποίησιν τῶν πιστῶν ἀπό τήν ἐνεργό παρουσία καί «συναντίληψιν» τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ἡ ἀντικατάστασις «τῆς παραδεδομένης λειτουργικῆς γλώσσης... ὑπό τῆς γλώσσης τῆς καθ' ἡμέραν ζωῆς», ὅπως γράφει προφητικῶς ὁ Γέρων Σωφρόνιος «θά καταβιάσῃ τό πνευματικόν ἐπίπεδον καί θά προξενήσῃ οὕτως ἀνυπολόγιστον ζημίαν». Σ' αὐτό συνίσταται καί ἡ διαστροφή τῆς Λατρείας. Μέ τίς φοβερές ἀλλοιώσεις πού προαναφέραμε δέν μπορεῖ νά ἐπιτελέσῃ τό ἀναγωγικό τῆς ἔργου, τήν ἁγιαστική τῆς λειτουργία, τή φανέρωσιν τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ. Καθηλώνει καί ἐγκλωβίζει τοὺς χριστιανούς στήν ἐπίπεδη πεζότητα, τήν ὁποία ἐνδύει μέ εὐτελές δρησκευτικό ἐνδυμα.

Στή συνάφεια αὕτη θά πρέπει νά τονίσουμε ὅτι ὁ μεταφραστής διά τῶν μεταφράσεων του ἐνεργεῖ ἀδιαφόρως, προχειρῶς, ἀκαλλῶς καί ἀκόμψως, ἔναντι τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς γλώσσης ἐνός θησαυρισματος πολυτίμου καί ἀναγκαίου διά τήν διατήρησιν καλλιέργειαν καί ἐπιβίωσιν τοῦ ἑλληνισμοῦ, ἐνός ἀμυδρήτου ἀξίας μέσου ἐκφράσεως ποικίλων νοημάτων καί πρό πάντων τῶν ὀρθοδόξων δογμάτων, ἐργαλείου σκέψεως, ποιήσεως καί πολιτισμοῦ. Διά τῶν μεταφράσεων του εὐτελεῖ τήν ἀρχαία ἑλληνική γλῶσσα, ὑποβαθμίζει τήν ἀξία τῆς, ἰσοπεδώνει καί διαστρεβλώνει τά νοήματά τῆς, ἐνῶ δίνει καί χαριστικές βολές κατά τῆς ἱστορικῆς ὀρθογραφίας μέ τή μονοτονική ἔκδοσιν τοῦ «εὐχολογίου» του.

Ἄν θά θέλαμε τώρα νά ἀναφέρουμε τίς ἀπτές συνέπειες τῆς διαστροφῆς τῆς Λατρείας, τήν «ἀνυπολόγιστον ζημίαν» θά τίς συγκεφαλαιώναμε ὡς ἑξῆς:

Α) Ἀπώλεια ἐκ τῆς συνειδήσεως τῶν πιστῶν τῆς ἱερότητος, τῆς μοναδικότητος τῆς Λατρείας τῶν ὑψηλῶν νοημάτων καί τοῦ ὑπερφυῶς περιεχομένου τους. Εἶναι αὐτό πού ὀνομάζει ὁ Γέρον Σωφρόνιος καταβίασις «τοῦ πνευματικοῦ ἐπιπέδου». Θά ἀπωλεσθεῖ ἡ σαφής δογματική τους συνειδήσις ὅταν βιώνουν μέσα στοὺς ναοὺς τελούμενη τή λατρεία σ' αὕτη τήν

¹⁹ APXIM. ΣΩΦΡΟΝΙΟΥ ΣΑΧΑΡΩΦ, Ὁφόμεθα τόν Θεόν καθὼς ἐστίν, Ἰ. Μονή Τιμίου Προδρόμου Ἑσσεξ Ἀγγλίας 1993, σ. 374-376.

τετριμμένη γλώσσα. Ἐξ αὐτοῦ θά ψυχρανθεῖ τό ἐνδιαφέρον τους καί ἡ ἀγάπη γιά τόν Θεό καί τή σωτηρία τους.

Β) Χάνοντας τή δογματική συνείδησή τους καί μή μπορώντας νά διακρίνουν τήν ἀλλοιωμένη ὀρθόδοξη ὑμνολογία ἀπό τά θρησκευτικά τραγούδια τῶν αἱρέσεων θά ἀποτελοῦν εὐκόλη λεία τῶν αἱρετικῶν. Καί ἐξηγοῦμεθα. Οἱ χριστιανοί λόγω τῆς συμμετοχῆς τους στή Θεία Λατρεία εἶναι ἐξοικειωμένοι μέ τό πρωτότυπο κείμενο τῶν Ἁγίων Γραφῶν καί γνωρίζουν ἀπό μνήμης παρά πολλά χωρία κρίσιμα γιά τήν πίστη καί τήν ἐν Χριστῷ ζωή. Ἄν μέ τίς εὐτελεῖς μεταφράσεις ἀποσυνδεθοῦν ἀπό τό διά τῶν χειρῶν τῶν Ἀποστόλων παραδοθέν κείμενο τῆς Καινῆς Διαθήκης, θά ἀναγκάζονται νά διαλέγονται μέ τούς αἱρετικούς ἐπί ἴσοις ὅροις, χωρίς ἀναφορά στό ἱερό κείμενο. Αὐτό ἐξυπηρετεῖ τούς τελευταίους, οἱ ὅποιοι ἀποφεύγουν, ὡς καιόμενοι, τίς συζητήσεις ἐπί τῇ βάσει τοῦ πρωτοτύπου κειμένου. Ἄν μάλιστα πραγματοποιηθεῖ - Θεός φυλάξοι! - καί τό ἄλλο σκέλος τῶν μεταρρυθμίσεων δηλ. ἡ μετάφραση τῆς Ὑμνολογίας στή Δημοτική ἤ ἡ δημιουργία νέων ὕμνων τότε οἱ διαφορές Ὀρθοδοξίας - αἱρέσεων θά εἶναι δυσδιάκριτες καί ἡ σύγχυση τῶν πιστῶν δέν θά ἔχει προηγούμενο.

Γ) Μετά τήν καθιέρωση τῆς ἀναγνώσεως στή Δημοτική τῶν εὐχῶν θά ἀκολουθήσει εἰσροή μέσα στή Λατρεία καί ἄλλων εὐχῶν, καί σταδιακά ἄλλων ὕμνων κατά τήν αὐθαίρετη κρίση τῶν λειτουργῶν. Ἦδη οἱ «εὐχές» τοῦ μακαριστοῦ ἀρχιεπισκόπου Χριστοδούλου, γιά τό Μετρό, γιά τίς πυρκαϊές καί τό Ἀεροδρόμιο σκόρπισαν νότες θυμηδίας ἀλλά καί νέφη ἀνησυχίας γιά τό λειτουργικό μας μέλλον.

Δ) Ἀπεριόριστες σέ ποικιλία καινοτομίες θά ἀκολουθήσουν μέσα στή λατρεία μέ τήν κατάργηση τῆς ἐκκλησιαστικῆς βυζαντινῆς μουσικῆς, τοῦ Ἱεροῦ Τέμπλου, τή μεταφορά τῆς ἀγίας Τραπεζῆς στό μέσον τοῦ Ναοῦ, μέ τήν ὑποχρεωτική καθιέρωση μικτῶν χρωματικῶν καί μέ κάθε ἄλλη ψευδοποιμαντική πρακτική πού θά ἐφευρίσκουν οἱ καινοτομοῦντες κληρικοί.

Ε) Ἡ θεία λατρεία θά γίνῃ πεδίο πειραματισμοῦ, πεδίο διακινήσεως ποικίλων ιδεῶν «εὐγενῶν» καί μή, σύμφωνα μέ τήν ὄρεξη καί τίς ιδεοληψίες τῶν μοντερνιστῶν καί μεταμοντερνιστῶν κληρικῶν. Καθώς θά αὐξάνονται σάν ἀκατάσχετη πλημμύρα οἱ αὐθαίρετες καινοτομίες, τίποτε δέν θά μπορέσει νά τίς συγκρατήσῃ νά τίς ἐλέγξει καί νά τίς ἐκλογικεύσῃ μέ θεσμικό τρόπο (μέ ἐγκυκλίους κλπ)²⁰. Τό ἀποτέλεσμα θά εἶναι μιά ἀταξία καί σέ μικρό χρόνο σύγχυση καί λειτουργική καί ἐκκλησιολογική ἀναρχία.

ΣΤ) Μέσα στό εὐρύτερο πλαίσιο οἱ καινοτομίες θά συνεισφέρουν στήν γενικώτερη ἀλλοίωση τοῦ ὀρθοδόξου φρονήματος, στόν συγχρωτισμό μέ τούς αἱρετικούς καί σέ διάχυτες παντοῦ συμπροσευχές μέ ἑτεροδόξους καί ἑτεροδρήσκους.

Ἐπάρχει μήπως τίποτε χειρότερο;

²⁰ Ὡς τώρα δέν εἶδαμε συνοδική βούληση καί ἀποφασιστικότητα νά παύσουν καινοτομίες ὅπως π.χ. τῶν «παπαροκάδων» καί ποικίλων ἄλλων ἀντιχριστιανικῶν κακοδιδασκαλιῶν, ὅπως π.χ. τῶν δημοσίων διακηρύξεων κληρικῶν ὑπέρ τῆς ὁμοφυλοφιλίας.

VI. Η διαστροφή της ὀρθοδόξου Λατρείας τό «βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως ἐστώς ἐν τόπῳ ἁγίῳ»;

Ὁ Κύριος μας μᾶς προειδοποιεῖ ὅτι θά δοῦμε κάποια στιγμή «τό βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως», τόν Ἀντίχριστο, «ἐστώς ἐν τόπῳ ἁγίῳ» (Ματθ. 24, 15).

Στή Β' Ἐπιστολή πρὸς Θεσσαλονικεῖς διαβάζουμε ἐπίσης ὅτι «ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας» δηλ. ὁ Ἀντίχριστος «ὁ ὑπεραιρόμενος ἐπὶ πάντα λεγόμενον Θεόν ἢ σέβασμα, ὥστε αὐτόν εἰς τόν ναόν τοῦ Θεοῦ καθίσαι, ἀποδεικνύοντα ἑαυτόν ὅτι ἐστὶ Θεός». Θά δελήσει ἐπομένως νά καθίσει στό ναό καί νά λατρεύεται ὡς Θεός. Ὁ ἱερός Χρυσόστομος ἐρμηνεύοντας τό παραπάνω χωρίο λέγει ὅτι ὁ Ἀντίχριστος «καδεσθήσεται εἰς τόν ναόν τοῦ Θεοῦ, οὐ τόν ἐν Ἱεροσολύμοις μόνον, ἀλλά καί εἰς τὰς πανταχοῦ Ἐκκλησίας» (P.G. 62, 482). Πῶς θά καθίσει ὁ Ἀντίχριστος σέ ὅλες τίς Ἐκκλησίες; Ἀσφαλῶς μέσω τῆς λατρείας του ἐντὸς τῶν ναῶν. Θά ἐπέλθει τέτοια ἀλλοίωση στήν τέλεση τῆς λατρείας, ὥστε μέ φυσικότητα θά ἔλθει νά «δέσει» ἡ λατρεία αὐτοῦ τοῦ ὑπερόχου, πράου, εἰρηνικοῦ βασιλέως, ὅπως περιγράφει τόν Ἀντίχριστο ὁ Ὅσιος Ἐφραίμ ὁ Σύρος, στήν ὁμιλία του περί τῆς Δευτέρας Παρουσίας. Πῶς μπορεῖ νά γίνεῖ αὐτό;

Ἡ λατρεία τοῦ Θεοῦ μέσω τῶν λαϊκῶν μεταφράσεων τῶν εὐχῶν καί τῶν καινούργιων ὕμνων πού θά ἐπενδυθοῦν μέ καινούργια μουσική θά ὑποστῆ σταδιακά τίς φοβερές ἀλλοιώσεις πού προαναφέραμε. Εὐκόλα στή συνέχεια μπορεῖ νά ἀποβάλει τὰ δογματικά τῆς στοιχεῖα, χριστολογικά, τριαδολογικά, ἐσχατολογικά, σωτηριολογικά. Ἐπειτα μπορεῖ μέσω τῆς καθημερινῆς γλώσσας καί στά πλαίσια τῆς «προσλήψεως καί μεταμορφώσεως τοῦ κόσμου», ὅπως τήν ἐννοεῖ ἡ ψευδοθεολογία τοῦ Σμέμαν καί τῆς «Συνάξεως» νά προσλάβει ἡ λατρεία «προσευχές» πχ ὑπέρ τοῦ περιβάλλοντος, κατά τῆς τρομοκρατίας, ὑπέρ τῆς εἰρήνης, κατά τοῦ ρατσισμοῦ κλπ. καί νά μεταμορφωθεῖ ἔτσι σέ λατρεία τοῦ Ἀντιχρίστου.

Μήπως ὅλα αὐτά μοιάζουν μέ ἐφιαλτικό σενάριο; Μήπως καί ἡ διαστροφή τῆς Λατρείας πού πραγματώνεται μέσω τῆς Μητροπόλεως Πρεβέζης σέ ὅλα τὰ πεδία πού προαναφέραμε δέν μοιάζει, γιά ὅσους δέν τήν βιώνουν, μέ ἐφιαλτικό ὄνειρο; Καί ὅμως αὐτή τῆ στιγμή αὐτό τό «ὄνειρο» εἶναι γιά τούς χριστιανούς τῆς Πρεβέζης μιά ἐφιαλτική πραγματικότητα.

VII. Ἀκαινοτόμητη ἡ Θεία Λατρεία

Γιά ὅλους τούς ἀνωτέρω λόγους δηλ. τήν ἀπροσμέτρητη πνευματική βλάβη τῆς Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία προκύπτει ἀπό τή διαστροφή τῆς Ὄρθοδόξου Λατρείας ἐναντιούμεθα σφοδρῶς στήν καινοτομία τῶν μεταφράσεων ὄχι μόνον τοῦ Μητροπολίτου Πρεβέζης ἀλλά καί ὁποιοδήποτε ἄλλου διαπράττει τήν ἱεροσυλία τῆς εἰσαγωγῆς μέσα στό ἅθατο τῆς Λατρείας μεταφράσεων τῶν ἱερῶν ἀναγνωσμάτων καί εὐχῶν· δηλαδή ὁποιοδήποτε ἐπιχειρεῖ ὑποκατάσταση, ἐρμηνεία καί συμπλήρωση τῶν λόγων τοῦ Κυρίου, τῶν Ἀποστόλων καί τῶν Ἁγίων μέ δικά του ἐγωϊστικά καί εὐτελεῖ λόγια, ἀπό τὰ ὁποία κατά τήν διδασκαλία τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου ἀπουσιάζει ἡ Χάρις τοῦ ἁγίου Πνεύματος.

Μήπως λοιπόν πρέπει νά διερωτηθοῦμε κατά πόσον μέ τίς αὐθαίρετες ἀλλοιώσεις καί προσθαφαίρεσεις στούς λόγους τῶν ὑπὸ τῶν Ἁγίων συντεθειμένων Εὐχῶν ἐνεργεῖ ἡ Θεία Χάρις κατά τήν τέλεση τῶν Μυστηρίων;

Ἐπόμενοι τοῖς ἁγίοις Πατράσι φρονοῦμε ὅτι μόνο μιά λατρεία θεόπνευστη, ὀρθόδοξη, ἀκαινοτόμητη εἶναι ὁ φραγμός διὰ τοῦ ὁποίου ὁ Χριστός περιγράφτει τὴν Ἐκκλησία Του. Λέγει ὁ ἴδιος : «...καὶ φραγμόν αὐτῷ [δηλ. τῷ ἀμπελῶνι] περιέδηκε» (Ματθ. 21, 33). Ἐπομένως ἡ ὀρθόδοξη λατρεία, ὁ ὀρθός, θεοπαράδοτος, ἀποστολοπαράδοτος καὶ πατροπαράδοτος τρόπος τῆς λατρείας τοῦ Χριστοῦ μᾶς ἐνώνει μέ τόν Κύριο μας Ἰησοῦ Χριστό καί τὴν Ἁγία Τριάδα καί μᾶς ἀσφαλίζει ἀπό τὴν πλάνη καί τό ὀλίσθημα σέ ψευδοχριστιανικές λατρεῖες, πού τελικά θά συγκλίνουν στή λατρεία τοῦ Ἀντιχρίστου.

Ἐφόσον πιστεύουμε ὅτι ἔτσι ἔχουν τά πράγματα θά πρέπει ὅλοι μας, κληρικοί καί λαϊκοί νά παραμένουμε ἐδραῖοι καί ἀμετακίνητοι στήν ἐκκλησιαστική παράδοση τῆς λατρείας μας, ἀποφεύγοντας ὄχι μόνο εἰσαγωγή ξένων ἀντιεκκλησιαστικῶν πρακτικῶν, ἀλλά καί δικῶν μας ἐφευρημάτων πού θά τραυματίσουν τὴ Λατρεία μας. Νά μὴν ἀνεχόμεθα μέσα στους ναοὺς μας κληρικοί καί λαϊκοί λατρευτικές αὐθαιρεσίες καί καινοτομίες γιατί αὐτές ἀντιτίθενται στήν Παράδοση τῶν ἁγίων Πατέρων. Νά μὴν τείνομε εὐήκοον οὖς σέ ψευδο-επιστημονικές θεωρίες καί προτάσεις περὶ «ἀναγεννήσεως» τῆς Λατρείας, οἱ ὁποῖες ἐμβάλλουν στήν καρδιά μας ἀμφιβολίες γιά τὴν ὀρθότητα τοῦ Τυπικοῦ, τό ὁποῖο μέ φόβο καί τρόμο καί κατόπιν πολλῆς δοκιμασίας ἐδέσπισαν οἱ Ἅγιοί μας. Νά μὴν δεχόμεθα θεωρίες περὶ «σκουριάς» πού ἐπεσώρευσαν οἱ αἰῶνες στή Λατρεία μας. Νά ἀποκτήσουμε τὴν αἴσθησι ὅτι εἴμαστε κληρονόμοι ὅλης αὐτῆς τῆς πλουσίας θεολογικῆς, ὑμνολογικῆς καί μουσικῆς παραδόσεως τῶν Ἁγίων γιά τὴ διαφύλαξη καί τὴ διάδοσι τῆς ὁποίας θά κριθοῦμε ἀπό τόν Χριστό, πρό πάντων οἱ κληρικοί, ἂν φανήκαμε πιστοὶ καί φρόνιμοι ἢ ἄπιστοι καί ἄφρονες οἰκονόμοι. Τέλος θά πρέπει νά ἐνθυμούμεθα τοὺς λόγους τοῦ ἱεροῦ Δαμασκηνοῦ πρὸς τό Σῶμα τῆς Ἐκκλησίας :

«Διό δυσωπῶ τόν τοῦ Θεοῦ λαόν, τό ἔθνος τό ἅγιον, τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἀνδέξεσθαι παραδόσεων· ἡ γάρ κατὰ μικρόν τῶν παραδεδομένων ἀφαίρεσις ὡς ἐξ οἰκοδομῆς λίθων θάπτον ἅπασαν τὴν οἰκοδομήν καταρρήγνυσιν. Εἴη δέ ἡμᾶς ἐδραῖους, ἀκαμπεῖς, ἀκλονήτους διαμένειν, ἐπὶ πέτρῳ ὀχυρᾶν ἐστηριγμένους, ἧτις ἐστίν ὁ Χριστός, ᾧ πρέπει δόξα, τιμὴ καί προσκύνησις σὺν τῷ πατρὶ καί τῷ Πνεύματι, νῦν τε καί ἀεὶ καί εἰς τοὺς ἀπεράντους αἰῶνας τῶν αἰῶνων. Ἀμήν»²¹.

²¹ ΙΩΑΝΝΟΥ ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΥ, *Περὶ εἰκόνων* Λόγος Α΄ ΕΠΕ 3 σ. 104, 68

Τίς θέσεις του κειμένου ὑπογράφουν οἱ κάτωθι πατέρες :

- Π. Ἰωάννης Φωτόπουλος, ἐφήμ. Ἱ. Ν. Ἁγ. Παρασκευῆς Ἀττικῆς
Π. Ἀθανάσιος Μηνᾶς, πρῶην ἐφήμ. Ἱ. Ν. Ἁγ. Ελευθερίου Ἄρεως
Π. Γεώργιος Διαμαντόπουλος ἐφήμ. Ἱ. Ν. Ἁγ. Ἀνδρέου Λαυρίου
Π. Βασίλειος Κοκολάκης ἐφήμ. Ἱ. Ν. Ὑψώσεως Τ. Σταυροῦ Χολαργοῦ
Π. Σταῦρος Τρικαλιώτης, ἐφήμ. Ἱ. Ν. Ἁγ. Παρασκευῆς Ἀττικῆς
Π. Ἀντώνιος Μπουσδέκης, ἐφήμ. Ἱ. Ν. Ἁγ. Νικολάου Νικαίας
Π. Γεώργιος Παπαδάκης ἐφήμ. Ἱ. Ν. Ἁγ. Νικολάου Ἀμαρουσίου
Π. Νικόλαος Πουρσανίδης ἐφήμ. Ἱ. Ν. Παμμ. Ταξιαρχῶν Ἀχαρνῶν
Π. Γεώργιος Χρόνης, ἐφήμ. Ἱ. Ν. Ἁγίου Ἀνδρέου Παιανίας
Π. Ἰωάννης Χατζηθανάσης ἐφήμ. Ἱ. Ν. Ἁγίας Παρασκευῆς Ἀττικῆς
Π. Εὐθύμιος Μουζακίτης, ἐφήμ. Ἱ. Ν. Ἁγ. Κοσμᾶ Αἰτ. Ἀμαρουσίου
Π. Χρήστος Κατσούλης, ἐφήμ. Παναγίας Βλαχερνῶν Ἀμαρουσίου
Ἄρχιμ. Σαράντης Σαράντος ἐφήμ. Ἱ. Ν. Κοιμ. Θεοτόκου Ἀμαρουσίου